

Anders Organiseren in Primair Onderwijsteams: Afronding - de laatste loodjes

Inleiding

Onderzoekers van Wageningen University en Tilburg University voeren van voorjaar 2019 tot voorjaar 2021 een zoektocht uit naar minder werkdruk en meer werkgeluk in Primair Onderwijsteams. Hoe kunnen scholen met behulp van taakdifferentiatie in teams, en meer specifiek de inzet van onderwijsassistenten, omgaan met de hoge werkdruk en het lerarentekort? Welke (HRM)tools kunnen scholen inzetten om de werkdruk te verlagen, terwijl de onderwijskwaliteit wordt behouden?

Gedurende het onderzoek wordt regelmatig verslag gedaan van de plannen, tussentijdse bevindingen en uitgevoerde activiteiten. Op deze manier willen we u op de hoogte houden van het onderzoek. Tevens nodigen we u via deze weg uit om contact met ons op te nemen als u input, netwerk of ideeën heeft om het project te versterken.

In dit bericht beschrijven we welke activiteiten door het projectteam zijn uitgevoerd sinds de vorige update (zomer 2020), op welke bijeenkomsten er input vanuit het project is geleverd en wat de plannen zijn voor de afronding voor de komende twee maanden (februari en maart 2021).

Namens het Anders Organiseren projectteam:

Dr. Piety Runhaar (piety.runhaar@wur.nl)
Dr. Nienke Woldman (nienke.woldman@wur.nl)
Dr. Aniek Draaisma (aniek.draaisma@wur.nl)
Florence Lucas, BSc
Prof. dr. Perry den Brok
Prof. dr. Marianne van Woerkom

Voor meer informatie over het project, zoals de berichtgevingen en verschillende deelrapportages, kijk [HIER](#).

Onderzoeksvragen en deelonderzoeken

Het onderzoek beoogt antwoord te geven op de vraag in hoeverre, op welke manier, en onder welke voorwaarden (a) de inzet van onderwijsassistenten en (b) taakdifferentiatie binnen teams kunnen bijdragen aan het terugdringen van het lerarentekort, het reduceren van werkdruk en verzuim, het verhogen van werktevredenheid en het gelijk houden of verhogen van de onderwijskwaliteit.

Fase 1 bestond uit een literatuurstudie naar effecten van en succesfactoren bij de inzet van onderwijsassistenten en taakdifferentiatie, waarvan u de verslaglegging in berichtgeving 4 kunt lezen. Tijdens Fase 2 werden interviews gehouden met belangrijke groepen actoren, waarvan u de verslaglegging in berichtgeving 3 kunt lezen. Deze interviews zijn uitgevoerd ter voorbereiding op de survey studie (Fase 3) en bestudering van een vijftal aansprekende voorbeelden (Fase 4). Op dit moment worden de resultaten van de verschillende fases uitgewerkt in een toegankelijke en handzame toolkit voor schoolteams (Fase 5). Verderop in dit bericht gaan we in op de stand van zaken van Fases 3, 4 en 5.

De ontwikkelingen sinds zomer 2020

De gevolgen van de uitbraak van COVID-19 waren en zijn voor iedereen goed voelbaar. Ook voor het onderzoeksproject zijn er consequenties geweest: de onderzoekers konden immers de scholen niet bezoeken en een vragenlijst verspreiden onder de onderwijsprofessionals die tot het uiterste gingen om het onderwijs draaiende te houden, was niet wenselijk. Na de zomer 2020 zijn we vol goede moed, maar met de actuele onderwijsuitdagingen in het achterhoofd, opnieuw van start gegaan met verspreiding van de vragenlijst en de (digitale) schoolbezoeken.

Survey studie

In september 2020 is de survey online gegaan en verspreid via onze kanalen. De vragenlijst was bedoeld voor leraren, onderwijsassistenten, lerarenondersteuners, (adjunct) schoolleiders en leraren in opleiding van het primair onderwijs. De vragenlijst had als doel een breed beeld te vormen van de mate waarin, op welke manier en onder welke voorwaarden de inzet van onderwijsassistenten en taakdifferentiatie binnen teams bij kunnen dragen aan het reduceren van werkdruk en het verhogen van werkplezier. De vragenlijst inventariseerde de vormen van taakdifferentiatie, de inzet van onderwijsassistenten binnen de school en verschillende aspecten van teamgericht HRM. Ook bevatte het vragen over de persoonlijke werkbeleving van de participant. Inmiddels is de vragenlijst door 242 participanten ingevuld en worden de gegevens geanalyseerd. De eerste analyses laten zien dat de ervaringen en percepties van verschillende functionarissen vaak significant van elkaar verschillen en dat ook de antwoorden op de open vragen veel aanknopingspunten voor de praktijk lijken op te leveren. In het volgende en laatste nieuwsbericht zullen we de andere resultaten van deze deelstudie met u delen.

Digitale schoolbezoeken

Gezien de aanhoudende COVID-19 richtlijnen en met ieders welzijn voorop hebben we ervoor gekozen de schoolbezoeken na de zomer digitaal uit te voeren. Zodoende bezochten we in totaal vier scholen digitaal, en één nog in de winter van 2020, op locatie. De deelnemende scholen zijn al een aantal jaren onderweg met werken op basis van talent en expertise en samen blikten we terug op wat dit hen heeft gebracht. Door middel van uitgebreide interviews met meerdere professionals uit het schoolteam kregen we inzicht in hoe teamgericht werken op basis van kwaliteiten en expertise er in de praktijk uit ziet en hoe dit, context gebonden, vormgegeven kan worden. Houd ons laatste nieuwsbericht in de gaten als u meer te weten wilt komen over de schoolbezoeken.

Vormgeving toolkit

Op basis van de eerder uitgevoerde literatuurstudie en expertinterviews, en op basis van de hierboven beschreven survey studie en schoolbezoeken werken we momenteel aan de vormgeving van een toolkit, de '**Manometer**'. Met deze toolkit kunnen schoolteams of individuele professionals op eenvoudige wijze in kaart brengen in welke mate zij binnen het team de zaken op orde hebben als het gaat om de balans tussen werkdruk en werkgeluk. Op basis van antwoorden van teamleden ontvangt men vervolgens concrete en goed uitvoerbare adviezen met betrekking tot de taak- en rolverdelingen in het team en de inzet van, bijvoorbeeld, onderwijsassistenten en lerarenondersteuners. Ook zal ter inspiratie worden verwezen naar voorbeelden van de scholen die zijn bezocht.

Bijdragen aan online bijeenkomsten

Sinds de vorige update in de zomer 2020 zijn wij meermaals uitgenodigd om bij digitale bijeenkomsten een bijdrage te leveren aan de hand van ons onderzoeksproject. Tijdens deze bijeenkomsten hebben we tevens onze ideeën met betrekking tot de toolkit met de aanwezigen gedeeld en besproken. Het gaat om de volgende bijeenkomsten:

- *Kennissessie 'Anders organiseren' van PO Raad, 8 oktober 2020*
We deelden de resultaten van onze literatuur- en interviewstudie, ingezoomd op de inzet van onderwijsondersteuning en beantwoordden vragen van professionals uit de schoolpraktijk.
- *Kennisgroep P&O van PO Raad, 17 november 2020*
Tijdens een vergadering van de kennisgroep P&O presenteerden we onze onderzoeksresultaten tot zover, ingezoomd op het ontwerp van de toolkit.
- *Klankbordgroep schoolleiders PO van Ministerie van OC&W, 25 november 2020*
We presenteerden de resultaten van ons onderzoek en de opzet van de toolkit aan schoolleiders. Zij leverden een kritische blik op de toolkit en gaven feedback om deze daadwerkelijk van waarde te laten zijn voor scholen.
- *'Anders organiseren' congres van PO Raad, 8 februari 2020.*

Tijdens de conferentiemiddag Anders Organiseren zullen we tweemaal een masterclass geven waarin we de deelnemers meenemen in de inspirerende voorbeelden van de scholen die we hebben bezocht. Een van de schoolleiders van deze scholen zal vertellen over de manier van teamwerk binnen zijn schoolteam.

Afronding voorjaar 2021

In de maanden januari, februari en maart 2021 worden de resultaten van de verschillende deelstudies bij elkaar gebracht. We kijken er naar uit u voor 1 april 2020 een gedegen eindrapportage, een handzame en toegankelijke toolkit en een afsluitend nieuwsbericht te presenteren!